

Titel: Humanitsisk videnskab (notes), [nominalmorferne] 014-0030

Citation: "Humanitsisk videnskab (notes), [nominalmorferne] 014-0030", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds:
https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_014-shoot-workidNKS-2757_0000_014_nominalmorferne_0030/facsimile.pdf (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

Humanistisk Videnskab.

af

Paul Dideric^hsen.

Udtrykket "Humanistiske Videnskaber" vil i de fleste ældre Humanisters Øren have en lidt nymodens og ikke helt tilforladelig Klang. Det lader ene et køligere Klima end det gamle/precisøst beskedne Ord Humaniora med dets Atmosfære af Studerelampe og Tobaksrøg. Det indeholder to forskellige Krav; ~~et krav om menneskelighed og et krav om videnskabelighed~~ Kravet om Menneskelighed og Kravet om Videnskabelighed; og man har et Indtryk af, at disse Krav trækker i hver sin Retning og ~~truer~~ truer med at sprænge Enheden i den gamle Humanisme.

I Danmark er Betegnelsen Humanistisk om en bestemt Gruppe af Videnskaber vist først blevet officielt konfirmeret ved Oprettelsen af Aarhus Universitet. Det Fakultet, der svarer til det filosofiske i København, bærer // i Datteruniversitetet Navnet Det humanistiske Fakultet"; og svarende til Filologisk-historisk Samfund eller den historisk-filologiske Klasse af Videnskabernes Selskab har man stif-

mentelle ~~Metoder~~ og kvantitative (statistiske) ~~Metoder~~ Undgåelsen af ~~den videnskabelige~~ ^{og ved ~~empiriske~~} ~~rent~~ ~~videnskabelige~~ ~~metoder~~ ~~der~~ medfører en menneskelig

Vurdering af moralsk eller æstetisk Art. Man kan derfor i den fastholdte Benævnelse af de to Fakulteter ^{kun} ~~se~~ ^{om} et Vidnesbyrd ~~den~~

Pietet over for ~~den~~ ~~videnskabelige~~ ~~arv~~ ~~der~~ er Universitetsvidenskabens Arv fra dens klerikale Ophav.

I. Videnskab.

Det Program, der antydes i Adskillelsen af humanistiske ~~videnskaber~~ Videnskaber og matematisk-fysiske, er imidlertid ingenlunde almindelig anerkendt. Fra den ene Side angribes det af den saakaldte

logiske Empirisme, ~~der~~ ~~arbejder~~ ~~paa~~ ~~at~~ ~~skabe~~ ~~en~~ ~~Unified~~ ~~Science~~ ved ~~Saa~~

en Sammenslutning af alle ~~de~~ ~~rent~~ ~~formale~~ ~~Videnskaber~~ ^{almen} (Logik, Matematik og Sprogteori) og alle ^{Erfarings} ~~videnskaber~~ (herunder

ogsaa Sociologi) til en stor, rationelt opbygget Organisation, der principielt udelukker alle ^{Discipliner, der opererer med saakaldt "mentalistiske} ~~saakaldte~~ ~~Aandsvidenskaber~~ ~~der~~ ~~ikke~~

Denne "Fysikalisme" understøttes af Retninger inden for ~~Humanistikken~~ ^{Bejebes.} Humanistikken (hvis man tør indføre denne bekvemme ^v Specisme), der

hævder, at præcise Formaldefinitioner og strenge teoretiske

Krav ~~til~~ ~~Metoder~~ om analytisk Metode og systematisk Opstilling

1) Von der Wissenschaft verlangt man, daß sie nicht nur subjektive Bedeutung hat, sondern für die verschiedenen Subjekte, die an ihr teilhaben, sinnvoll und gültig ist. Die Wissenschaft ist das System der intersubjektiv gültigen Sätze. Besteht unsere Auffassung zu Recht, daß die physikalische Sprache die einzige intersubjektive Sprache ist, so folgt daraus, daß die physikalische Sprache die Sprache der Wissenschaft ist. Carnap; Die physikalische Sprache als Universalprache der Wissenschaften, Erkenntnis, Bd. I (1932) S. 440ff. [Lect. Log. 77]

Vil man finde en fælles Nævner for de to Faggrupper kan man søge den i den menneskelige Holdning, de giver Udtryk for. De stiler alle først og fremmest mod ren Erkendelse, uden Hensyn til dennes praktiske Anvendelighed. En aandelig Stræben, ^{hvis Hovedformaal er at tjene den enten hos Overmennesket eller hos en} ~~der domineres af Trangen til biologiske Livsudfoldelse, til at tjene Kirke eller Folk eller Parti,~~ er i sit Væsen radikalt uforeneligt med Videnskab i ^{kalt} ~~vesteuropæisk~~ ^{dette vor} Forstand. Men dette giver en for vid Definition. Ogsaa i Kunsten og Religionen foreligger der en Søgen mod objektiv Virkelighedserkendelse; men denne ^{har et andet} ~~er i sit Grundpræg af~~ anden Natur. Vil man paa den anden Side definere Videnskaben ved Anvendelse af bestemte Metoder som Eksperiment, ^{og} ~~ikke~~ Maeling og matematisk Formulering, vil kun et vilkaarligt Udsnit af den Verden, vi oplever, være tilgængelig for "videnskabelig" Erkendelse, og Aandsvidenskaberne maa efter Behag henregnes til de skønne Kunster eller til Religionen. ⁱ

~~Tilhængerne af denne Fysikalisme synes dog at overse et væsentligt Fællesmoment ved de Discipliner, der efter deres Definition af Videnskab ^{de sarkalote} skarpt adskilles. Aandsvidenskaberne anerkender nemlig et principielt Logikken som Dommer over deres Resultaters Gyldighed, hvilket hverken Kunsten eller Religionen ^{er i} ~~er i~~~~

PD:HumVdsk. selv. De har ikke
 isternerne ~~svigtende~~ ~~forstået~~ ~~ikke~~ ~~ikke~~ forstået, at den eneste
 teoretiske Formalisering af Metoder og Resultater er det ~~bessjælske~~
~~Principper,~~
~~Drivkraft id~~ ~~Pædagogiske~~ der kan hindre Forskningen i at stagnere
 i isoleret fagvidenskabelig Suffisance; de har lukket Døre og Vinduer
 for de Strømninger, der har revolutioneret den nyere Logik og Erken-
 delsesteori og medført ~~en~~ ~~dybt~~ ~~gennem~~ ~~gående~~ ~~ændring~~ et kolossalt Opsving
 i alle Grene af Naturvidenskaben. De friske Luftninger kunde jo
 gerne bringe Uorden i Seddelkasserne, ^I hvis Indhold ~~ikke~~ ~~for~~ ~~man~~
~~findt~~ ~~Garantien~~ ~~for~~ ~~sin~~ ~~Forskning~~ ~~s~~ ~~objektive~~ ~~Gyldighed.~~

II. *Humanistisk.*

st
 Vil man saaledes fastholde Ønskeligheden af, at Sprog- og Kultur-
 forskningen ved at underkaste sig Logikkens Krav om teoretisk
 Selvbesindelse beholder ^{sin} ~~sin~~ Plads inden for Videnskabernes Kreds,
 kan man overveje Berettigelsen af den ¹ Tvedeling, der finder Udtryk
 i de fleste Universiteters og lærde Selskabers Organisation. Vi har
 allerede set, at de gamle filosofiske Discipliner: Logik, ^{Ontologi} Erkendelses-
 teori, Fænomenologi, Psykologi, ~~Ontologi~~ ~~er~~ staar uden for eller over
 Delingen, idet det ^{er} Forudsætningen for vor Opfattelse af Videnskaben,
 at disse ma danne Grundlaget baade for Natur- og Kulturvidenskab,